

ΟΝΟΜΑΤΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ, ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ *

III

Παγά: Θέσις ἐν Θηναίᾳ, ὅπου πολύρρους πηγή. Ἡ λέξις δωρικῶς ἀντὶ πηγῆς.

Παληρόβιγγλα: παρὰ τὰ Χανυράτα τῆς Πάλης· ξενικὴ λέξις (ἰδ. βιγγλανᾶς).

*Παλική*¹: οὕτω καλεῖται σήμερον τὸ μέρος τῆς νήσου ἐφ' οὗ ἡ ἀρχαία Πάλη². Ἡ λέξις παράγεται κατὰ τινος μὲν ἐκ τοῦ Παλλᾶς (γραπτέον δὲ τότε Πάλλη) ἣτις ἐλατρεύετο ἐκεῖ³ καθ' ἃ φαίνεται καὶ ἐξ ἀρχαίων νομισμάτων, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ πάλη εἰς ἣν ὑπόδοκίμουν οἱ Παλεῖς, κατ' ἄλλους ἔτι, ἐκ τοῦ Παλέως⁴ υἱοῦ Κεφάλου⁵, παράδοξος δὲ καὶ ἡ παρὰ τινος λογίου λεχθεῖσά μοι ποτε, ἐκ τοῦ πάλλω διὰ τοὺς συνεχεῖς σεισμούς, οἷς ὑπόκειται τὸ μέρος. Ἡ πόλις ἔκειτο ἐν μίλλιον ἀρκτικῶς τοῦ Ληξουρίου ἐν θέσει γρηφικωτάτῃ ἐπὶ ἀρκετῆς ἐκτάσεως ἀπὸ τῆς ἀκτῆς μέχρι τῶν ἄνω κλιτύων τοῦ ὑπερκειμένου λόφου, τανῦν παληοκάστρου⁶ καλουμένου, πιστεύεται δ' ὅτι ἐγκατελείφθη κατὰ τὸν 16 αἰῶνα, ὅτε καταστραφείσης, πολλοὶ ἐκτίσαν οἰκίας εἰς τὸ σημερινὸν Ληξούριον προτιμῶντες τὴν θέσιν ταύτην, ἀντὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως ἕνεκα τῆς ἐν ταύτῃ μεμολυσμένης πρὸς ἀτμοσφαίρας διὰ τὰ παρ' αὐτῇ ἐλώδη μέρη⁷. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν θέσιν σώζονται ἀρχαῖά τινα

* Ἰδε σελ. 674. 783 καὶ 844.

1 Ἐσφλημένον τὸ παρὰ Ῥαγκαδῇ (Ἑλλ. Γ' 727) παλίχι.

2 Ἡ λέξις ἀπαντᾷ διαφόρῳ τρόπῳ παρ' ἀρχαίοις, ὡς Παλή, Πάλη, Παλοῦς, οἱ δὲ κάτοικοι Παλεῖς, Παλλεῖς, Παλαεῖς, Παλῆς.

3 Ὑπάρχει μάλιστα παλαιότατόν τι ἐρημοκκλήσιον ἐκεῖ που ἐκ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Πλατυτέρας, κτισθὲν κατὰ παράδοσιν ἐπὶ θεμελίων ἀρχαίων, ἅτινα ἔλεγον ὅτι ἦσαν τοῦ ναοῦ τῆς Παλλάδος.

4 Ἀπαντᾷ καὶ Πηλεῶς (Στεφ. Βυζ.) καὶ Παλαίων (Μέγα Ἑτομολ.).

5 Ἀμφίδολον εἶνε ἂν ὁ Κέφαλος εἶχε τέκνα καὶ πόσα, ὡς ἐκ τῶν συγκρουμένων μαρτυριῶν Στεφ. τοῦ Βυζαντίου καὶ Ἑρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ, ἀμφίδολον δὲ ἐπομένως καὶ τὸ ζήτημα ἂν ἐξ αὐτῶν ἐκλήθησαν καὶ αἱ πόλεις τῆς Κεφαλληνίας, ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὴν Σάμην καὶ Κράνην φαίνεται πιθανωτέρη ἢ ἐκ τῆς τοπογραφικῆς θέσεως καὶ τοῦ ἐδάφους παραγωγή (ἰδε λέξ.).

6 Εἶνε σήμερον συνήθης ἡ τοιαύτη ὀνομασία, ὅπου ἦσαν ἀρχαῖα ὀχυρώματα ἢ πόλεις.

7 Ἰδε Χιώτου Ἱστορίαν τῆς Ἐπιτανήσου ἐν τόμῳ III σελ. 63. Συνοικίαι τινὲς τοῦ Ληξουρίου, πιθανῶς ἕνεκα τῆς τότε μετοικήσεως φραγκικῶν οἰκογενειῶν, καλοῦνται ἔτι διὰ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων, ὡς Δεμπονερᾶτα (De-Buonpera, τοιαύτη μάλιστα οἰκογένεια σώζεται ἔτι) καὶ Μαρτσελλάτα (Marcello;) — Καὶ ἡ λέξις Ληξούριον πιθανῶς νὰ παρήχθῃ ἐκ τοῦ λήγειν ὄρη ἢ ὄρια διότι ἐκεῖ λήγουσι τὰ ὄρη ἢ ἔληγον τὰ ὄρια τῆς ἀρχαίας πόλεως (i).

λείψαντα κυρίως τάφοι¹ καὶ τινὰ Ῥωμαϊκῶν ὀχυρωμάτων, πολλὰ δὲ εὐρέθησαν ἀγγεῖα, πῖθοι κλ. — Ὁ κάτοικος *Παλιμισιάντος*.

Παλοστῆ· βουνὸν ἐν Θηναίᾳ.

Παράδεισος (ῆ)· χλοερὰ τοποθεσία ἐν Κραναίᾳ. Ἡ λέξις ἀρχαία ἐπὶ κήπων καὶ χλοερῶν τόπων συνήθης, ἐκ Περσῶν ληφθεῖσα.

Πέζουλα· θέσις εἰς τὰς ἀκρωρείας τοῦ Αἴνου.

Πεζούλα· ἡ κορυφὴ τοῦ πρὸς Ταφιὸν ὄρους.

Πετρούλου· πετρώδης μᾶλλον θέσις ὑπὸ τὸ προκείμενον *Μηχαλιτσᾶτα*· καὶ ἀλλαχοῦ τοιαῦται ὀνομαζομέναι.

Πεσάδες καὶ *Πεσάδα*· ἡ μεγάλη καὶ ὠραία κωμόπολις ἐν Λειβαθοῦ εἰς θέσιν γραφικωτάτην κειμένη. Ἐνταῦθα καὶ τὸ ἐκ κληροδοτήματος τοῦ μεγάλαις πόρτου Ἀντωνίου Ἰγγλέση, συντηρούμενον ναυτικὸν σχολεῖον.

Πέτρα τσ' ἀπομονῆς· πλάξ τις ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τοῦ Αἴνου· ὅπου συνήθως περιπκτοῦσιν οἱ πενθοῦντες καὶ οἱ ἀρεσκόμενοι εἰς βίον μονήρη διὰ τὸ ἥσυχον τοῦ ἐκεῖ τόπου· μεταφ. μάλιστα καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγογγύστως ὑπομένοντος δεινὰ, λέγομεν εἶνε ἡ πέτρα τσ' ἀπομονῆς (ὑπομονῆς).

Πετανοί· θέσις ὑψηλὴ ἐν Ἀνωγῇ.

Πετᾶσι· ἄντρον ἐπὶ τοῦ Αἴνου, ὅπου δύο ἐγγὺς κείμεναι πηγαί, ὧν παραδόξως ἡ μία ἀποπνέει θειώδη ὀσμήν, ἡ δὲ ἑτέρα εἶναι ἄοσμος.

Πετρικᾶτα· χωρίον ἐν Θηναίᾳ.

Πηγῇ· θέσις εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴνου, ὅπου καὶ μονὴ ὁμώνυμος κληθεῖσα οὕτως ὡς ἐκ τῆς παρὰ τὴν ἀγίαν τράπεζαν βρύσεως. — *Πηγῇ* ἐπίσης, ὑψωμά τι παρὰ τῇ κώμῃ Δαμουλιαννᾶτα ὅπου σώζονται ἐρείπια ὀχυρώματος.

Πηδάμια· θέσις εἰς Χαυδᾶτα.

Πισκάρδος· περιοχὴ τῆς ἐπαρχίας Σάμης πρὸς Λευκάδα, (ἥτις κακῶς ὀνομάζεται ἐπισήμως *Φισκάρδος*) ἀντὶ *Γουῖσκάρδου* ὅπερ ὀνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ Νορμάνδου Ῥοβέρτου Γουῖσκάρδου ἐπιδραμόντος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ῥογήρου τὴν Κεφαλληνίαν ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, καὶ θανόντος πιθανῶς ἐν τῷ εἰς τὸν ἐκεῖ λιμένα προσωρισμένῳ πλοίῳ αὐτοῦ τῇ 17 Ἰουλίου 1085. Κατὰ τὸν Leake ὁ λιμὴν τοῦ Γουῖσκάρδου ἦν ὁ τῶν ἀρχαίων *Πάνορμος* (ἔδε *Ἀντίσαμος*)· οὗτος ὑποθέτει ἐπίσης ὅτι ἐπὶ τῆς πρὸς ἄρκτον ἀκρας, θὰ ἦτο καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἀντικρὺ τοῦ ὁμωνύμου ναοῦ ἐπὶ τοῦ Λευκάτα ἀκρωτηρίου τῆς Λευκάδος². Ὁ αὐτὸς περιηγητὴς λέγει ὅτι εὗρεν εἰς τὴν παρὰ τὸ Γουῖσκάρδον ἀκτὴν καὶ λείψαντα Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς· ἐπ' αὐτῶν ὡς φαίνεται, βασιθεὶς ὁ Bory de S. Vincent λέγει, ὅτι τὸ πάλαι ἦν ἐκεῖ ἡ Πετουλία ἡ Πετιλία, πόλις ἣν ἤρξατο νὰ κτίζῃ ὁ Γάιος Ἀντώνιος τῷ 63 πιθανῶς π. Χ. ὅτε

¹ Εἰς τὰ ἄνω μέρη τοῦ Παληοκάστρου σώζεται τάφος, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν ἦν τάφος Βασιλόπουλου (·).

² W. M. Leake, Travels in northern Greece. vol. III 67—68.

ἐξορισθεὶς τῆς Ῥώμης κατέλαβε τὴν Κεφαλληνίαν καὶ ὅστις ἀνακληθεὶς μετ' οὐ πολὺ κατέλιπεν ἀτελὲς τὸ ἔργον του¹.

Πλαγιάς· θέσις βουνώδης παρὰ τὰ Χουριᾶτα. Τὰς κλιτύας καὶ ἐν γένει τὰς προσκλινεῖς θέσεις ὁ λαὸς καλεῖ προσηγορικῶς *πλάγια*, *ἀντίπλαγα*, *πλαγιάς*.

Πλάκα· ἡ πρὸς βορρᾶν συνοικία τοῦ Ἀργοστολίου. Ἐπίσης πλακῶδες ὕψωμα παρὰ τὰ Χουδᾶτα καὶ εἰς ἄλλα μέρη ἐπὶ τοιούτων θέσεων. Πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις συνοικίαν *Πλάκαν*.

Πλακούδια· πλακῶδες καὶ ἄγονον μέρος παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Πάλης.

Πλαοῦλι· ἐν Ἰωνίᾳ.

Πλατυγιάλος· ὄνομα ἀκτῆς βορείως τοῦ Ληξουρίου διὰ τὸ ἐκεῖ πλατὺ τοῦ κόλπου. Ἐκεῖ καὶ μονύδριον γυναικεῖον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος.

Πλατυπόρος καὶ *Πλατύπορος* σπανιώτερον· ἐξοχὴ ἐν Κατωγῇ κληθεῖσα οὕτως εἴτε διὰ τὸ πλατὺ τῆς θέσεως, ἢ διὰ τὸ ἐκεῖ πλατυνόμενον ποτάμιον.

Πλέρι· ἐν Ἀνωγῇ.

Ποθοῦ (ἡ)· παρὰ τὰ Χουριᾶτα τῆς Πάλης.

Πολίτης· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Πομάλλια· θέσις παρὰ τὰ Χουδᾶτα.

Πορζαῤᾶτα· χωρίον τῆς Εἰκοσιμίας. Ἐκ τοῦ πόρος = διάδοσις πιθανῶς.

Πόρος· τοποθεσία ἐν Πρώνοις. Κατὰ τὸν Goodisson² ἐκλήθη τὸ μέρος οὕτω διότι διαρρέουσιν αὐτὸ τὰ πολλὰ κατερχόμενα ἀπὸ τῶν πλησίων βουνῶν ὕδατα.

Ποταμιᾶννα· περιοχὴ ἐν Κρανίᾳ.

Ποταμιαννᾶτα· μέγα χωρίον τῆς Πυλάρου.

Προκύματα· θέσις ὑψηλὴ παρὰ τῇ Φερζούσῃ τῆς Ἀνωγῆς. Ὡραία λέξις, ἥ τις πιθανῶς σημαίνει τὴν ἐκεῖθεν φαινομένην εὐρυτάτην θάλασσαν.

Προριά· παρὰ ταῖς Μινιαῖς.

Πύλαρο (ἡ)· εἰς τῶν δήμων τῆς Σάμης. Κατὰ τινὰς ἡ λέξις γίνεται ἐκ τοῦ πυλωρός, εἴτε διότι ἦσαν πυλωροὶ τῆς ἀρχαίας Σάμης, εἴτε διότι ἡ θέσις

¹ Bory de S. Vincent. Descrip. des îles joniennes 363. Chr. Muller Voyage en Grèce 490. Grasset S. Sauveur Voyage historique littéraire et pittoresque dans les îles et possessions ci-devant venitiennes du Levant vol. III p. 67. Ὁ Grasset λέγων περὶ τῆς Πετιλίας ἀναφέρεται εἰς τὸν Στράβωνα, τοῦτο ὅμως ἐστὶν ἀνακριδὲς διότι οὐδαμοῦ παρὰ τῷ τελευταίῳ ἀπαντᾷ τι περὶ τῆς πόλεως ταύτης. Τὸ ὅτι ὁ Γάιος Ἀντωνίος ἦλθεν ἐν Κεφαλληνία καὶ ἤρξατο κτίζειν παρὰ πολλῶν μαρτυρεῖται, ποῦ ὅμως καὶ πῶς ἐκάλεσε τὴν πόλιν δὲν εἶνε ἐξηκριδωμένον· δὲν εἶνε ὅμως καὶ ἀπίθανον ὅτι ἐν Πάλῃ ἴσως ἤρξατο κτίζειν τὴν πόλιν· ὥς τεκμήριον ταύτου δύναται νὰ προσαχθῇ τὸ ὅτι πρὸ ἑξατονταετηρίδος καὶ ἐπέκεινα ἀναρυσσομένου φρέατός τινος ἐν τινὶ κήπῳ παρὰ τὸ Ληξούριον εὐρέθη τμήμα ἐπιταφίας πλακὺς ἐξ ἧς ἐφαίνετο ὅτι ἐτάφη ἐκεῖ φίλος τις τοῦ Γαίου Ἀντωνίου θανόντων ἐξ αἰφνιδίου θανάτου. Ἡ πλὴν αὕτη ὥς καὶ ὥραία κεφαλὴ γυναικὸς ἐκεῖ εὐρεθεῖσα καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἐδωρήθησαν τῷ τότε προβλεπτῇ τῆς νήσου Γραδενίῳ. Grasset S. Sauveur ἐνθ. ἀνωτ. 57).

² Essay upon the Ionians Islands κλ. 146.

ἦν οἶονεῖ πύλη δίδουσα ἔξοδον εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς Σάμης¹. Ἀπίθανοι καὶ ἀστήρικτοι παρξωγαί, εἰ καὶ ἡ λέξις εἶνε ἐλληνοφανεστάτη. Ἡ θέσις εἶνε σύδενδρος καὶ γραφικὴ, ἔχει δὲ ὁ δῆμος ὑπὲρ τὰ ἑξοσι χωρία, τὰ πλεῖστα μεγάλα ἐν οἷς ἡ κωμόπολις καὶ πρωτεύουσα *Μακρηότικα*. Οἱ κάτοικοι εἰσὶν εὐφύεστατοι καὶ φίλεργοι. Ὁ κάτοικος λέγεται *Πυλαρινός*, συνηθέστερον δὲ *Πλαρινός*.

Πυργάρι θέσις ὑψηλὴ παρὰ τὰ Χχυριῶτα. Ἐκεῖ εὐρίσκονται ὀστράκων καὶ ἰχθύων ἀπολιθώσεις.

Πυργί μεταξὺ Σάμης καὶ Πρώνων. Ὁ Ζερβός² γράφει πυργοὶ παράγων τὴν λέξιν ἐκ τοῦ πύργοι διότι φαίνεται ὅτι ἦν ἐκεῖ ὄριόν τι ἢ μεσότοιχον χωρίζον τοὺς Πρώνους ἀπὸ τῆς Σάμης. Πιθανὴ εἶνε καὶ ἡ λίαν χαρακτηριστικὴ δημώδης παραγωγή ἐκ τοῦ πείρια = χοάνη, διότι ὄντως τὸ βουνὸν ἐκεῖνο ὁμοιάζει πρὸς ἀνεστραμμένην χοάνην. Ὁ κάτοικος *Πυργισιᾶννος*.

Ρ

Ῥάχη τοῦ πολέμου τοποθεσία ἐν Θηναίᾳ, δι' ἄγνωστον λόγον κληθεῖσα οὕτω.

Ῥεῖκλι θέσις παρὰ τὸ χωρίον *Βληχᾶτα* ἔχουσα ὕδατα. Ἡ λέξις ἔχει πιθανώτατα σχέσιν πρὸς τὸ ῥέω ῥεῖθρον. Ἦκουσά ποτε τὴν θέσιν καὶ δεῖξαι ἐκ παραφθορᾶς βεβαίως.

Ῥίζα χωρίον ἐν Θηναίᾳ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἐκεῖ βουνοῦ³.

Ῥίφι χωρίον τῆς Ἀνωγῆς ἐκ τοῦ ῥιφος, διὰ τὸν ποιμενικὸν βίον ἔσω τῶν κατοίκων (ἴδε *Δεματορά*).

Ῥοδειρόσπηλο σπήλαιον παρὰ τὰ Χχυδατα διὰ τὸ ἐρυθρωπὸν τοῦ ἐδάφους.

Ῥοῦδι δάσος ἐλατῶν ἐπὶ τῶν ἀρκτικῶν δειράδων τοῦ Αἴνου.

Σ

Σάμο (ἡ)⁴ ἡ ἐπαρχία Σάμης, σπανιώτερον δὲ καὶ ἡ πόλις ἥτις κυρίως *Αἰγιαλός* λέγεται. Ὁ κάτοικος παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις *Σαμαῖος*, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ *Σαμίου*, κατοίκου τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ Σάμου οὔσης πιθανώτατα ἀποικίας τῶν *Σαμαίων* (Κεφαλλήνων)⁵, σήμερον δὲ *Σαμικός*. Ἡ λέξις *Σάμη* πιθανῶς γίνεται ἐκ τῆς λέξεως *σάμος* = τόπος ὀρεινός καὶ ὑψηλός, *σάμονες*

1 Ζερβού ἀρχ. λαίψ. Κεφαλλ. σελ. 50.

2 Ζερβ. ἐνθα ἀνωτέρ.

3 Ῥίζα βουνοῦ = πρόποδες.

4 Καὶ παρ' ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ἀπαντᾷ Σάμη καὶ Σάμος.

5 Ὁ Ἀγχαῖος, λέγεται, ἐνεγκὼν τὴν ἀποικίαν εἰς τὴν Αἰγαίαν νῆσον. ἴδε Ἰαμβλίχου βίον Πυθαγόρου β. 1. κ. 3.

δὲ πολλὰς τοιαύτας θέσεις οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν¹. οὕτως ἐκλήθη πιθανῶς καὶ τὸ μέρος τοῦτο, ὅθεν ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις μετεδόθη ἐφ' ἅπασαν τὴν νῆσον Σάμην ἢ Σάμον κληθεῖσαν, τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἐτηρήθη πιθανῶς μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Πυθαγόρου. Ἐπὶ τῶν Μηδικῶν ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζουσι πλέον τὴν νῆσον, *Κεφαλληνίαν*, ὥστε ἔκτοτε φαίνεται ἐκράτησε ἡ ὀνομασία αὕτη, ἡ δὲ Σάμη, περιωρίσθη εἰς τὴν πάλαι Σάμην καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ νῦν². Τὴν ἐκ τοῦ Σαμέως υἱοῦ Κεφάλου παραγωγὴν θεωροῦμεν καὶ ἡμεῖς ἀπίθανον ἐπόμενον τῇ γνώμῃ τοῦ Ζερβοῦ³, ἀφ' οὗ μάλιστα παρ' Ἰαμβλίχῃ ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἀγκαῖος ἐκτίσε τὴν πόλιν⁴. Ἐν Σάμῃ σῶζονται πλεῖστα ἐλληνικαὶ ἀρχαιότητες καὶ δὴ πελασγικὰ τεῖχη, τάφοι, ἀνάγλυφα κλ., πρὸς δὲ πολλὰ Ῥωμαϊκῆς τέχνης λείψανα ὅτε ἡ πόλις, ἦν ὡς μαρτυρεῖται ἐπίσημος καὶ πλουσία κατεστράφη δὲ καὶ ἐλαφραγωγῇ μετὰ τεσσάρων μηνῶν ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν, πολιορκουμένη στενωδῶς ὑπὸ τοῦ Μ. Φουλβίου ὑπάτου Ῥωμαίου⁵. Ἐκ πολλῶν γενομένων ἀνασκαφῶν, πολλὰ εὑρέθησαν ὑπολειφθέντα λείψανα⁶, αἱ δὲ ὠραῖαι τῶν τάφων πλᾶκες, ἐχρησίμευσαν ὅπως στρωθῇ ἡ πλατεῖα τοῦ Ὁρολογίου ἐν Ἀργοστολίῳ⁷.

Σαμόλι· προάστειον τοῦ Ληξουρίου πρὸς ἄρκτον ἐπὶ τῆς παραλίας. Πιθανῶς ἐκλήθη οὕτως ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὅλον σχεδὸν μέρος ἀνήκει ταῖς μεγαλοκτημασίαις Ἀννίνοις, οἷς ἀνῆκε καὶ ὅλη σχεδὸν ἡ Σάμη, ὥστε τὸ *Σαμόλιον* ἦτο οἶονεὶ μικρὰ Σάμη.

Σαμοπύλαρο· ὅλη ἡ τῆς Σάμου καὶ Πυλάρου περιοχὴ. Λέξις σύνθετος.⁸

Σβωλούρια· καὶ σπανιώτερον παρεφθαρμένως *σβαλούρια*· λιπαρὰ γῆ ἐν Κατωγῇ· παρῄγεται δ' ἡ λέξις ἐκ τοῦ βῶλος ὅπερ σβῶλος κοινῶς λέγεται κατὰ τὴν συνήθη πρόταξιν τοῦ σ.

Σίδερος ἢ συνηθέστερον *Ἀῖς Σίδερος* (ἀγ. Ἰσιδωρος)· ἀκρωτήριο πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς Πάλης. Δὲν σώζεται παράδοσις περὶ ὑπαρξάσης ἐκεῖ ἐκκλησίας.

Σίσια· ἡ πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Κράνης πλουσία καὶ ὠραία μονὴ καὶ ἐντεῦθεν ἅπασα ἡ ἐκεῖ τοποθεσία. Τὴν ἀρχαιοτέραν μονὴν ἐκτίσεν ἐπὶ Σταυροφοριῶν ὁ ἅγιος Φραγκίσκος ἐξ Ἀσσιζίου (Assisi), ἰδρυτῆς τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν διελθὼν ἐκ Κεφαλληνίας κατὰ τὸ εἰς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν

1 Ὡς τὴν Θράκην, καὶ ἄλλην τινὰ πόλιν ἐν Ἡλίδι.

2 Τὸ τοιοῦτο παρατηρεῖται εἰς πολλὰ μέρη ὡς ἐν Λέσβῳ, Κῷ, Ῥόδῳ, Δίγινι Ζακύνθῳ, Κερκύρᾳ κλ. ὅπου τὸ ὄνομα τῶν νήσων ἔλαβον αἱ πόλεις.

3 Ἀρχ. Λείψ. Κερ. σελ. 25 α' καὶ 26.

4 Ἐν βίῳ Πυθαγόρου 6. ι. κ. 2. Ἡ πρώτη μάλιστα ἀποκαταστάσα ἐκεῖ γεννεὰ ἦν πελασγική.

5 Titus Livius L. XXXVIII c. 28.

6 Μεταξὺ τῶν ἔτι σωζομένων, ἀναφέρω ἄριστον καὶ ἄρτιον ἄγαλμα εὐρισκόμενον παρὰ τῷ ἀξιοτίμῳ ἱατρῷ κ. Ἀναστασίῳ Α. Καβαλλιεράτῳ.

7 Κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν πολλὰ εὑρέθησαν ἐν τοῖς τάφοις δακτύλιοι, ἐνώτια κλ.

8 Εἰς γειτονικῆς θέσεως γίνεται συχνάκις τοῦτο π. χ. Ἐρυσσοπύλαρο, Ἀδελινοφαρακλάτα κλ.

ταξείδιόν του τῷ 1219 πιθανώτατα ¹. Ἡ ἀρχαία μονὴ ἦς μέχρι τινὸς ἐσώζοντο μικρά τινα λείψανα καὶ ἥτις ἀνήκεν εἰς δυτικούς μοναχούς, ἐκτίσθη μικρὸν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἀπέχουσα, βραδύτερον δ' ἕνεκα τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν ἐγκυτελείφθη καὶ ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου ὑψώματος ὅπου ἐστὶ σήμερον ἡγουμενεύοντος κατὰ τὴν παράδοσιν Κουλούρη τινός. Πότε ἡ μονὴ ἐγένετο κτῆμα τῶν ὀρθοδόξων δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένον, ἀλλὰ βεβαίως πρὸ τοῦ 17 αἰῶνος, διότι ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς Κεφαλληνίας σώζεται βιβλίον συμβολαιογραφικῶν πράξεων τῆς μονῆς ἑλληνιστὶ γεγραμμένον, ἐν ᾧ καὶ ἡ λέξις καλόγηρος καὶ ἄλλαι ἑλληνικαὶ πολλάκις ἀπαντῶσι, φέρον δὲ χρονολογίαν 1607 ². Ὁ Assisi διέπρεπεν ἐν ἀρετῇ· φιλάνθρωπος καὶ πρόθυμος ἀρωγὸς τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, ἐπεσπάσατο πρὸς ἑαυτὸν τὸν γενικὸν τῶν Κεφαλλήνων σεβασμόν, ἡ δὲ εἰκὼν ἦν μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερεν ἐθεωρεῖτο ὡς πολιούχος τῆς νήσου. Ἐκ τούτων οἱ Κεφαλλῆνες προσέλαβον καὶ ὡς τοπικὸν αὐτῶν ἔμβλημα, τὸ οἰκόσημον τοῦ Assisi, ἐν ᾧ ἱστοροῦνται δύο συμπλεκόμεναι ἐν δεξιῳσει χεῖρες, μεταξὺ δὲ αὐτῶν σταυρός, κάτωθεν δὲ πυργίσκος ³. Τὸ τοπικὸν τοῦτο σῆμα διατήρησαν πᾶσαι αἱ κατὰ καιροὺς δυναστεῖαι, πλὴν τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, καὶ ἐν μεταλλίοις ἐχαράσσετο τοῦτο ⁴ καὶ ἐγλύπτετο ἐπὶ τόξων γέφυρῶν καὶ μετωπίδων δημοσίων κτιρίων ὡς εἰς τὴν πρώτην γέφυραν τοῦ Ληξουρίου, καὶ ἄνω τῆς θύρας τοῦ ἐν Ἀργοστολίῳ δημοσίου ὥρολογίου, ἐξωγραφισμένον δὲ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει παλαιῶς δημοσίου πκλατίου.

Σκάλα· ἀκρωτήριον καὶ περιοχὴ ἐν Κράνῃ πρὸς Πελοπόννησον βλέπουσα, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν ἀρχαίων Πρώνων, σώζονται δὲ ἐκεῖ καὶ ἐλάχιστα ἀρχαῖα λείψανα νεοῦ, τάφων καὶ ῥωμαϊκῶν λουτρῶν. Ὄνομάσθη οὕτω διὰ τὸ ἐπικλινές καὶ οἶονεὶ κλιμακωτὸν τῆς θέσεως (ἰταλ. scala) ⁵. Ὁ κάτοικος *Σκαλισιάρης*.

1 Ὁ Ἀσσιζῆς ὅπου ἀπεβιβάζετο ἔκτιζε καὶ μονήν. Αἱ μοναὶ συνήθως ἐλάμβανον τὰ ὀνόματα τῶν ἱδρυτῶν. Παραφθορὰ τῆς λέξεως Assisi εἶνε ἡ λέξις Σίσια.

2 Τὸ βιβλίον φέρει ἐπιγραφὴν «Κώδικας τοῦ μοναστηρίου Συσιοτῶν ἀπὸ 1607 Φεβρουαρίου 28 ἕως 1627 22 Μαρτίου».

3 Ὁ δοκίμως καταγινόμενος περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ τῆς νήσου φίλος μου κ. Τσιμαρᾶτος μετέβλεψεν ὅτι εἰς τινὰ ἀρχαῖα ἀντίτυπα ὁ πύργος ὑπάρχει μεταξὺ δύο χειρῶν ἀνευ σταυροῦ.

4 Μετὰ τινὰ στάσιν ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1801 καθ' ἣν ὁ ἀντισυνταγματάρχης Πιέρρης σταλὲς μετὰ θυνάμεως ὑπὸ τοῦ τότε προέδρου τῆς Γερουσίας Θεοτόκη ἐπανεφέρει τὴν τάξιν, ἀπενεμήθη τούτῳ ὑπὸ τῆς εὐγνωμονούσης Κεφαλληνίας, χρυσοῦν μετάλλιον, ἀργυρᾷ δὲ τοῖς ἀξιωματικοῖς καὶ χαλκᾷ τοῖς στρατιώταις τὰ μετάλλια δὲ ταῦτα ἔφερον ἐπ' αὐτῶν τὸ ἔμβλημα τοῦτο τῆς νήσου. Ἐκτοπον τοῦ χρυσοῦ ἔχει ἐν τῇ πλουσίᾳ νομισματικῇ συλλογῇ τοῦ ὁ νομισματολόγος ἡμῶν κ. Λάμπρος. Ὁ Ἀσσιζῆς βεβαίως θὰ ἡξιώθη ἐν τῇ νήσῳ καὶ τιμῶν ἁγίου, τοῦτο εἰκάζω ἐκ τοῦ ὅτι σώζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Μηνιατῶν εἰς Ληξουρίον παλαιὰ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου. Ὁ ἁγιος Φραγκίσκος ἐγεννήθη ἐν Ἀσσιζίῳ τῷ 1182, ἀπέθανε δὲ τῷ 1226. Ἐπὶ Πάπᾳ Γρηγορίου ΙΧ ἀνηγορεύθη ἅγιος, ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ τελεῖται τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου. Ἐν Ἀσσιζίῳ σώζεται καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ. Ἦν ἐπίσης καὶ λόγιος τὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ, ἐδημοσιεύθησαν ἐν Ἀμβέρσῃ τῷ 1623. Ἰδε M. Bouillet Dictionn. d'histoire et de geographie. Paris 1857.

5 Goodisson 142. Isambert Itineraire de l'Orient 394.

Σκαραντζιά· θέσις ἐπὶ τοῦ Αἰνίου.

Σκαυδολλίτης· κρημνώδες μέρος ἐν Θηναίᾳ.

Σκίζα· ἀπότομον καὶ φοβερόν τὴν θέαν ἀκρωτήριον πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς νήσου, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐκτείνεται ἀγριωτάτη θάλασσα, ἥς τὰ κύματα σχίζει οὕτως εἰπεῖν ἀντιτασσόμενος ὁ βράχος.

Σκεπαστή· θέσις παρὰ τὰ Καμιναρῆτα.

Σκοινιάς· χωρίον ἐν Ἀνωγῇ (ἴδ. ἐπ. λέξιν).

Σκοῖνος· ἐν Κατωγῇ. Πιθανῶς ἐκ τῶν ἐκεῖ σχοίνων (junceus)· ἐντεῦθεν ἴσως καὶ ὁ Σκοινιάς, ὡς καὶ τὸ τῆς Ζακύνθου ἀκρωτήριο Σχοινάρι ὡς καὶ ἄλλαι θέσεις¹.

Σκόρδακας· παρὰ τὰ Καμιναρῆτα, ὡς καὶ Σκόρδαις.

Σκοτεινή· σπηλιῶδες καὶ σκιερὸν μέρος εἰς τὰς δυτικονοτίους παραλίας τῆς νήσου.

Σκοτεινὴ φυλακή· παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου ἐν Κράνῃ, διὰ τὰς ἐκεῖ βαθείας ὅπας ἐντὸς τῶν βράχων τῆς παραλίας.

Σκυλοπήγαδο· εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Πάλης ὅπου ὑπάρχουσιν ἐντὸς σπηλαίου παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐντὸς κοιλωμάτων μικραὶ φυσικαὶ σύμμετροι πρὸς ἀλλήλας δεξαμεναὶ ὡραίου ὕδατος. Κατὰ τὴν παράδοσιν σκυλὸς τις ποτε διψῶν εὔρε τοῦ ὕδατος τοῦτο, ὅθεν καὶ ὠνομάσθη.

Σουλάρει· οἱ Ἰάροι τῆς Κατωγῆς, τῇ συνήθει προτάξει τοῦ σ. Ἐκλήθη ἢ θέσις οὕτως ἴσως ἐκ τοῦ ἰλαροῦ, δηλ. ἀνοικτοῦ, εὐθύμου τῆς θέσεως.

Σπάθη· εἰς Ἐληρόν, ἐνεκκ τοῦ ἐκεῖ φυομένου ὁμωνύμου χόρτου.

Σπαθί· χωρίον τῆς Σκάλλας, διὰ τὸ καμπύλον τοῦ ἐκεῖ βουνοῦ.

Σπανοῦ· παρὰ τὰ Χαυριᾶτα θέσις τὸ πλεῖστον πετρώδης· ἐκλήθη πιθανῶς οὕτως διὰ τὸ ἀρκιὸν τῶν ἐκεῖ ἐλαιῶν ἢ ἀμπέλων ἐκ μεταφορᾶς τοῦ λιπότριχου, ὅστις σπανὸς κοινῶς λέγεται.

Σπαρτζιά· κωμόπολις τῆς Λειβαθοῦς.

Στασεῖό· χθαμαλὴ τοποθεσία ἐν Ἐληρῷ. Ἐκ τοῦ στάσις.

Στεκοῦλι· εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Πάλης ὅπου πολλὰ βρυσικὰ ὕδατα.

Στέρᾶτο· μικρὸν χωρίον τῆς Θηναίας παρὰ τῇ Ρίζῃ.

Στράφοι, Στραφιά καὶ Τραφιά· βαθεῖα μικρὰ κοιλάς παρὰ τὰ Χαυδαῖτα. Ἐκ τοῦ τάφρος. Ὁμοίᾳ θέσις καὶ παρὰ τοῖς Ἰάροις.

Σφακιάς· δύσβατον μέρος παρὰ τὰ Καμιναρῆτα, ὡς ἐκ τοῦ ἐκεῖ φυομένου ἐλελισφάκου, ὅστις σφακιά, ἀσφάκα καὶ ἀλιφασκιά λέγεται.

Σφακιδερά· χέρσος θέσις παρὰ τὰ Καμιναρῆτα.

Σφακίνα· παρὰ τὸ Σκρόλιον.

¹ Παρ' ἀρχαίοις ὑπάρχον θέσεις οὕτω καλούμεναι ὡς ἐκ τῶν σχοίνων των ὡς ἡ παρ' Ὀμήρῳ Ἰλ. Β. 497.

Τ

Τάφιον ὄρος· τὸ πρὸς δυσμὰς τῆς Πάλης ὄρος ὑπερθεῖν τῆς μονῆς τοῦ Ταφιοῦ.

Ταφίος· θέσις βαθεῖα εἰς τὸ Τάφιον ὄρος ὅπου ἡ πλουσία μονὴ τῆς Ἀγίας Παρρασκευῆς ἥτις συνεχωρεύθη μετὰ τῆς νοτίως αὐτῇ κειμένης μονῆς τῶν Κηπουρίων. Ἡ λέξις *Ταφίος*, ἔχει ἀναμφισβήτητον σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, οὐχ' ἦττον ὁμῶς μεγάλως ἀμφισβητοῦνται τὰ σχετικά ζητήματα, ἂν δῆλα δὴ ἡ Κεφαλληνία ἐλέγετό ποτε *Τάφος*, ἂν συγκατελέγετο μετὰ τῶν Ταφίων νήσων καὶ ἂν ἡ ἐν Κεφαλληνίᾳ παρὰ Στεφάνῳ Βυζαντίῳ ἀπαντῶσα πόλις Ταφιοῦσα ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν Ὀμηρικὴν *Τάφον* καὶ ὅντως ἡ λύσις δὲν εἶνε εὐχερὲς ὥς ἐκ τῆς ἀσφαλείας παρὰ Ὀμήρῳ καὶ τῶν ἀντιφατικῶν πῶς μαρτυριῶν τῶν μετέπειτα συγγραφέων.¹ Τὸ ὅτι ἦν ἐκεῖ πόλις τοῦτο δὲν πρέπει ν' ἀμφισβητῆται, δὲν ἀπορρίπτει δὲ καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ ἱστορικοῦ δοκιμίου περὶ Κεφαλληνίας, ἄλλως τε ἡ σωζομένη παρχαδοσις περὶ αὐτῆς, τὰ ἐκεῖ εὑρεθέντα καὶ εὑρισκόμενα ἀγγεῖα καὶ λείψανα πλαστικῶν τεχνουργειῶν ἐμπεδοῦσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἰδέαν, ὀρίζουσι δὲ μάλιστα περίπου καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως· τὸ ζήτημα ὁμῶς εἶνε πῶς θὰ συνδυασθῇ τὸ ὄνομα Ταφίος πρὸς τὴν ἀρνητικὴν λύσιν ἣν πλεῖστοι διδοῦσι, ἀποκρούοντες τὸ Ὀμηρικὸν τῆς Τάφου, δεχόμενοι ὅτι *Τάφον* ἀναφέρων ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς μίαν τῶν νησίδων τῶν μεταξὺ Ἰθάκης καὶ Κεφαλληνίας (τῶν *Μεγαρησι*) λέγοντες περὶ τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ Ταφιοῦ, ὅτι ἐκλήθη οὕτως διὰ τὸ κοῖλον καὶ ταφροειδὲς οὕτως εἰπεῖν τοῦ μέρους, ἢ ἐκ τοῦ ὅτι ἦν ἐκεῖ κοιμητήριον τι.² Τοιαύτας γνώμας καὶ παρὰγωγὰς θεωροῦμεν βεβιασμένας πῶς, καὶ δὲν δεχόμεθα μὲν ὅτι ἡ Κεφαλληνία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Τάφος* ὡς ἀσυμβίβαστον, οὐχ' ἦττον ὁμῶς καθ' ἡμᾶς εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπάρχῃ σχέσις τις μεταξὺ τῶν δύο γειτωνικῶν αὐτῶν μερῶν καὶ τῆς ὁμωνυμίας, νομίζομεν δὲ ὅτι δύναται νὰ συνδυασθῇ τὸ ζήτημα, ἐὰν δεχθῶμεν, πιθανωτάτην ἄλλως κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἀποικίαν ἡμετοίκησιν ἐκ τῶν Ταφίων νήσων οἰκήτασαν ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἐξ οὗ καὶ ἐκλήθη. Οὕτως ἀφοῦ δεχθῶμεν τὴν ὑπαρξιν ἐκείτης πόλεως, καὶ τοιαύτην σχέσιν ἔχουσαν πρὸς τὴν Τάφον καὶ τοὺς Ταφίους, διατί νὰ μὴ δεχθῶμεν ὅτι πράγματι ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ ἦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου (ἀκμάσαντος περὶ τὸν 5' μ. Χ. αἰῶνα) ἡ Ταφιοῦσα (τῶν *Ταφιδος*) ἦν τινες τιθεῖσι οὐχὶ ἐν τῇ κυρίῳ νήσῳ, ἀλλ' ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἀρχαίας Κεφαλληνίας;³

¹ Μελατίου Γεωργ. ἐν λέξει Κεφαλληνία. Στέφανος Βυζάντιος ἐν λέξει Τάφος. Ζερβοῦ ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 7. Χιώτου ἱστορ. Ζακύνθου Α' 74. σημ. 26. Ἰονίου Ἀνθολογίας Ε' 59 σημ. 31 καὶ Δ' σελ. 770.

² Ἰον. Ἀνθολ. Ε' 59. 31.

³ Νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης δὲν εὑρέθησαν, ὁ Bory d. S. Vincent μάλιστα εἰκάζει ὅτι ἡ πόλις θὰ κατεστράφη πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς νομισματικῆς τέχνης! (σελ. 409).

Τειχιά· θέσις ἐν Ἀνωγῇ.

Τριάλος· ὠραία θέσις ἐν Λειβαθοῦ.

Τριβί· παρὰ τὰ Χαυριάτα.

Τριγυράτος καὶ Τριγυράτο· παρὰ τὰ Χαυριάτα.

Τριποξῦλι· παρὰ τὸν Ἀθέρα.

Τρέμουλα· μέρος ἐν τῷ Βάλτῳ τοῦ Ληξουρίου τελευκτῶδες καὶ ὑποτρέμον τῷ πατοῦντι.

Τρυγωνᾶς· θέσις θηρευτικὴ ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Κρανταίας.

Τυφλόμυγα· ἐν Πάλλῃ.

Γ'

Υἱθρο· θέσις ἔχουσα βρύσεις παρὰ τὰ Καμινκαῖα.

Υἱλή· δασώδους θέσεως ὄνομα ἐν Σάμῃ ἑλληνικώτατον. Παρ' ἀρχαίοις πλειστάκις ἀπαντᾷ προσηγορικῶς ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ¹.

Δ'

Φαβάτι· παρὰ τὸ Ληξούριον.

Φαβατᾶτα· χωρίον εἰς τὸν δῆμον Κατωγητῶν.

Φάλαρι (ἡ)· ὀροπέδιον πλησίον τῆς Πυλάρου.

Φανερά· τὸ ἔμπροσθεν, τὸ καταφανές μέρος τῶν Χαυριάτων.

Φάρσα· μικρὰ κώμη εἰς τὴν Κρήνην, καὶ οἱ κάτοικοι Φαρσινοί, διὰ δὲ τὸ ὑποκριτικὸν καὶ κερδοσκοπικὸν αὐτῶν καὶ Φαρισαῖοι. Ἡ λέξις Φάρσα ἀπαντᾷ καὶ παρ' ἀρχαίοις², δηλοῦ δὲ μέρος πόλεως ἢ ἀκρωτήριον, πιθανῶς δὲ ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν δευτέραν σημασίαν, διότι πράγματι ἡ κώμη κεῖται μικρὸν ἀπὸ τῆς παραλίας βλέπουσα πρὸς τὸν κόλπον³.

Φάος· ἐν Πάλλῃ ἀντὶ Χάος, ἔσως διὰ τὰ ἐκεῖ κοιλώματα, τῇ συνήθει ἐναλλαγῇ τοῦ φ καὶ χ, ὡς βρέφος βρέχνο—χλόη, φλόη χτουράω—φτουράω χαρτακόνω—φαρτακόνω.

Φερεοῦσα· ἐν Ἀνωγῇ. Ἑλληνοφανῆς ἡ λέξις καὶ γνησίας ἑλλ. καταλήξεως.

Φηράμενα· χωρίον τοῦ Ἑληροῦ, θέσις προσφιλῆς τοῖς θηρευταῖς διὰ τὸ πολὺ τῆς θήρας. Ἡ λέξις φηράμενα γίνεται ἐκ τοῦ θήρ, ὅπερ αἰολικῶς γήρ, (λατ. ferus) ἐξ οὗ Φηράμενα.

Φτεριᾶς· παρὰ τὰ Χαυδιάτα, ὡς ἐκ τῶν ἐκεῖ φουμένων πτερίδων (κοιν. φτέρη).

¹ Ὅμηρ. Ὀδ. Ε. 63. Υ. 491. Π. 316, Ἰλιάδ. Ρ. 848. Ἡσιόδ. Θεογ. 484. Ξενοφ. Χ 5 κλ. Καὶ πόλεις καὶ θέσεις πολλαὶ παρ' ἀρχαίοις ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦτο.

² Ἰδ. Ἡσύχιον καὶ Σουΐδαν ἐν λέξει.

³ Λέγεται καὶ Φάρισα ἐνίοτε, ὡς καὶ Ἑρσα—Ἑρσο, χέρσο—χέρισο κλ.

Φώκη· ἀκτὴ καὶ ὁ ἐκεῖ ὄρμος, πρὸς τὸ Γουίτκάρδον.

Φώρησα· μέρος πρὸς τὰ Ὀμαλά, ἐκ τοῦ ἡχητικοῦ τῆς θέσεως κληθὲν ἴσως οὕτω.

Φωνίσκος· ἐν Θηναίᾳ, ἴσως διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῆς προηγ. λέξεως (ἴδε καὶ ἀντιλαλοῦσα).

Χ

Χαλεπά· ἄγονος καὶ πετρώδης θέσις ἐν Ἀνωγῇ. Χαλέπαις δὲ λέγονται πολλαχοῦ τὰ τοιαῦτα ἐδάφη, διὰ τὸ χαλεπὸν τῆς ἀρόσεως. Ἐκφραστικωτάτη ἡ λέξις, ὡς καὶ ἡ συνώνυμος δύσκολο (ἴδε λέξιν).

Χαλικεραίς· θέσις χαλικώδης ἐν Πάλῃ.

Χάρακας· κρημνὸς παρὰ τὴν Σάμην φοβερός τὴν θέαν καὶ κινδυνώδης τὴν διάβασιν.

Χάρακες· ἐν Ἀνωγῇ.

Χαράκτι (τὸ)· χωρίον τοῦ Πυργιοῦ.

Χαυθαῖα· κώμη εἰς Μεσοχώριον· πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κατωγητῶν.

Χαυριαῖα· κώμη τῆς Κατωγῆς, πατρὶς τοῦ Ἀντωνίου Μοσχοπούλου καὶ Βικεντίου Δαμωδοῦ ἐνδόξων τῆς Κεφαλληνίας ἀνδρῶν¹.

Χολοῦ· θέσις ἐν Πάλῃ διὰ τὸ χλοῶδες ἴσως κληθεῖσα οὕτω.

Χόντρη· τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ νησιδρίου τῶν Βαρδιάννων.

Χορός· ἐν Ἀνωγῇ.

Χοροστάσι· ἐν Δειλινάτοις μικρὰ πλατεῖα ὅπου ὀρχοῦνται καθ' ἃ εἴθισται ἐν ταῖς κώμῃσι κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς.

Χοῦρι· δύσβατον μέρος παρὰ τὰ Καμιναράτα.

Χρή· ἐν Ἀσσω παρὰ τὰς Καρυάς.

Χυμονικὸ· ἀπόκρημνον καὶ στρογγύλον βουνὸν ἐν Θηναίᾳ.²

Χωνί· βαθὺ μέρος, χωνοειδὲς οὕτως εἶπεῖν παρὰ τὴν Κοντογεννάδα.

ΗΑΙΑΣ ΤΕΙΤΣΕΛΗΣ.

Ο ΕΠΙ ΔΕΥΚΑΛΙΩΝΟΣ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ

ΚΑΙ Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ

Ὁ κ. Λάνδερερ³ φρονεῖ ὅτι ἐν Αἰδηψῷ κατῴκουν, κατὰ τὴν μυθολογίαν, οἱ γονεῖς τοῦ Ἑλλήνος, ὁ Δευκαλίων, ἦτοι ὁ Νῶε τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ Πύρρα.

¹ Σώζεται ἐκεῖ ἀκόμα κατερειπωμένη ἡ σχολή τοῦ Δαμωδοῦ.

² Ὀνομάσθη ἡ θέσις διότι ὁμοιάζει πρὸς ὑδροπέποινα ὅστις λέγεται κοινῶς χυμονικὸ.

³ Περιγραφή τῶν ἐν Κύθῳ, Αἰδηψῷ καὶ Ἰπιάτῃ ἱεματ. ὑδάτων σελ. 74.